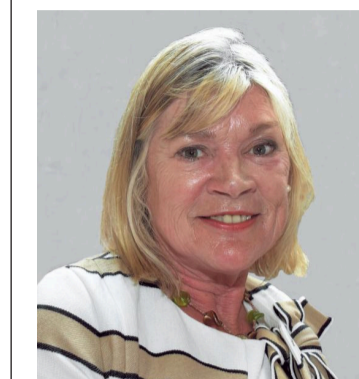

Interview van de week

Net een museumpje

Miep Smitsloo
miepsmitsloopleplanet.nl

Als je het huis van Thijs van Leeuwen in hartje Leiden betreedt, sta je even met je ogen te knipperen. Het is een klein museum ('Nee, ik heb nooit geteld wat ik heb'), vol met wapenschilden, wapens, poppen in gala-uniform, emblemen en vlaggen. En er staan honderden boeken over koninklijk en militair ceremonieel, Trooping the Colour (de parade op de verjaardag van de Britse vorstin Elisabeth) en ontelbare kleinodien. Hij is al decennia specialist op het gebied van koninklijk ceremonieel en weet alles van protocollen, militaire onderscheidingen, vaandels en dergelijke. Een paar jaar geleden kreeg hij van minister Jeanine Hennis-Plasschaert het Ereteken voor Verdienste vanwege 'de inzet voor de krijgsmacht en het versterken van de band tussen leger en samenleving'. De Leidenaar – geboren en getogen in Voorschoten – schreef boeken over de Gouden Koets en het noemen Prinsjesdag. Daar moet nog een boek bijkomen over de staatsbegrafenissen in Nederland. Van Leeuwen had een opmerkelijke loopbaan. Hij gaf voor de NOS als deskundige commentaar bij de tv-verslagen van menige Prinsjesdag, evenals de koninklijke bruiloft van Willem-Alexander en Máxima en de staatsbegrafenissen van prins Claus, prinses Juliana en prins Bernhard. Zonder haperen weet hij de namen te noemen van de acht Friese paarden die de Gouden Koets trekken. Nationale Veteranendag? De viering van 200 jaar Koninkrijk? Hij stond bij dat soort initiatieven mede aan de wieg. 'Mr. Prinsjesdag' heeft overal een stevige vinger in de pap. Het verhaal van Thijs van Leeuwen begint bij zijn vroege jeugd, waar zijn vader hem inspireerde om van een hobby een beroep te maken.

Hij heeft een zeldzame belangstelling voor de pracht en praal van het Koningshuis, Prinsjesdag en het militaire ceremonieel. Zijn vader liet hem daar als jochie al mee kennismaken. Het leven van Leidenaar Thijs van Leeuwen (70) staat in het teken daarvan. Als gastcommentator versloeg hij jarenlang Prinsjesdag, én het huwelijk en de inhuldiging van Willem-Alexander. Een boek over de Koninklijke staatsbegrafenissen is in de maak.

'Wat in mijn jeugd is gezaaid, kon ik later oogsten'

'Mr. Prinsjesdag'

„Klopt, er zijn mensen die mij 'Mr. Prinsjesdag' noemen. Jawel, er zijn meer 'gekken' zoals ik, maar de meesten zijn niet zo allround. Ik ben van het militair én het koninklijk ceremonieel. Van koetsen, vlaggen en heraldiek, onderscheidingen, ordelinten, je kunt het zo gek niet bedenken. Er zitten er één of twee in de krijgsmacht die ongeveer net zoveel weten als ik, maar die treden zelden naar buiten. En dat heb ik mijn hele leven wel gedaan.”

Taptoe-virus

„Ik ben opgegroeid in de jaren vijftig, in Voorschoten. Mijn vader had een kruidenierszaak waar ik van jongs af aan meehielp. De leefregel in die tijd was: in het zweet des aanschijns zult gij uw brood verdienen. Maar het bijzondere van mijn vader was dat hij me op woensdagmiddagen, als de winkel dicht was, vaak meenam. Bijvoorbeeld naar de militaire taptoe in Delft. Die setting op de Markt, zo'n historische plek, maakte als zevenjarige al een grote indruk op me. Ook gingen we regelmatig samen naar de vergaderingen van de Tweede Kamers. Grote namen, zoals Romme en Burger, heb ik daar horen spreken. Het summum vond ik toen al de opening van de Staten-Generaal, zoals Prinsjesdag toen nog heette, met als klapstuk de Gouden Koets.”

Legermuseum

„In mijn jeugd bestond er vlak bij ons huis een Marine Opkomst Centrum. Af en toe vond daar een ceremonie plaats met de Marinierskapel en de Tamboers en Pijpers. Iedereen die bij de marinevloot werkte, kwam daar. Ik raakte geïnsponeerd door de mariniers en matrozen die er af en aan liepen. Het vierde element dat mijn interesse aanwakkerde was het Leger-

Thijs van Leeuwen in zijn huiskamer, omringd door wapenschilden, poppen in gala-uniformen, emblemen, vlaggen en honderden boeken over koninklijk ceremonieel.

FOTO HIELCO KUIPERS

museum, toen nog in het Pesthuis in Leiden. Helaas is het later naar Delft verhuisd.”

Begrafenis Wilhelmina

„Als jongen van 15 ben ik op de fiets, met mijn broertje achterop, van Voorschoten naar Delft gegaan in de hoop de begrafenis van prinses Wilhelmina mee te maken. Het was die 8-ste december 1962 ijskoud. In Voorburg werden we tegengehouden door de politie: we moesten omrijden. De gekke, gezagsgetrouwe jongen die ik toen nog was, deed het nog ook. Mijn broertje en ik waren versteend toen we bij Ypenburg aankwamen. Maar we waren precies op tijd om de begrafenisstoet voorbij te zien trekken, de militaire muziekkorpsen voorop. Nadat de stoet voorbij was, ben ik verder gefietst, naar Delft, om de stoet met de witte rouwkoets en de wit bedekte paarden nog eens te zien.”

Zaaien en oogsten

„Wat in mijn jeugd is gezaaid, heb ik later kunnen oogsten. Sterker nog: van mijn hobby heb ik mijn werk kunnen maken. En dat geldt nu, een paar jaar na mijn pensioering, nog steeds. Jarenlang ben ik woordvoerder van de burgemeester van Amsterdam geweest. Ik heb de inhuldiging van Beatrix van heel nabij meegemaakt. Vlak voor dat grote feest ben ik 72 uur non-stop in touw geweest omdat krakers belangrijke verkeersaders bij de Overtoom in Amsterdam hadden geblokkeerd. Bulldozer-tanks van het leger

moesten er aan te pas komen om die barricades te doorbreken. De laatste vijftien jaar voor mijn pensioering heb ik gewerkt als projectleider Koninklijke Residentie. Die functie kwam er kort gezegd op neer dat ik Den Haag als koninklijke stad meer op de kaart moest zetten. Daar ben ik vijftien jaar mee bezig geweest. We hebben gezorgd dat de paleizen en stallen's zomers voor publiek werden opengesteld en een jaarlijks festival in de weken voor Prinsjesdag georganiseerd. Na mijn pensioering ben ik daar nog steeds als vrijwilliger bij betrokken.”

'Teveel militairen'

„Bijna twintig jaar heb ik het commentaar op tv verzorgd bij Prinsjesdag, het huwelijk van Willem-Alexander en Máxima en de drie staatsbegrafenissen: Claus, Juliana en Bernhard. Ik ben er in 1996 mee begonnen. Bij Claus was het aardige dat zijn begrafenis de eerste staatsbegrafenis in veertig jaar was, 2002, die van Wilhelmina was in 1962. Daarom hadden de meeste mensen geen flauwe notie meer hoe een staatsbegrafenis qua ceremonieel in elkaar zit. Claus werd altijd geassocieerd met ontwikkelingssamenwerking en bepaald niet met het leger. En bij zijn begrafenis zagen mensen ineens 'militaire troepen oprukken'. Stond er ook nog 'een vent op tv' toe te lichten wie er achter die uniformen zaten. Er waren veel boze kijkers die zeiden: 'Waarom was het op de beeldbuis zo vol militairen?'. Maar dat hoort

'Sommige mensen zullen waar ik mee bezig ben wel geneuzel vinden'

nu eenmaal bij een staatsbegrafenis. Bij de start van ons vorstenhuis, met Koning Willem I, is het Besluit op de grote ceremonies van staat genomen, zoals inhuldigingen, Koninklijke doop- en huwelijksplechtigheden en begrafenissen en de Opening van de Staten-Generaal. Dat is tot op de dag van vandaag het uitgangspunt.”

Gouden Koets

„Ik kan die Gouden Koets wel dromen, ook omdat ik er ooit een boek over heb geschreven. In dat boek staat een foto waarop de koets te zien is naast een vuilniswagen, een bus en een vrouw in een rolstoel. Een prachtig contrast. Bij de presentatie in 2010 vertelde de grootmeesteres van de koningin dat Beatrix die foto de mooiste vond. En dat het boek bij haar op tafel lag. Een paar maanden later kreeg ik een telefoontje dat Beatrix alle 350 leden van de dienst Koninklijk Huis mijn boek in hun kerstpakket wilde geven. Toch ook leuk voor de oplage. Ik heb er wel begrip voor dat de koets nu voor meer dan een mil-

joen moet worden gerestaureerd. Er zaten scheuren in het hout en in de schilderingen en de technische staat was ook niet meer optimaal. Hij is ook meer dan honderd jaar oud! Je hebt het wel over een stuk van ons cultureel erfgoed. Haha, nee, ik heb er nog nooit stiekem ingezet.”

Die traan

„Het commentariëren van Prinsjesdag of bij Koninklijke hoogtepunten op tv is nu een gesloten hoofdstuk. De tv-bazen vinden dat 'de tijd van Joop van Zijl' voorbij is. Het commentaar moet veel beknopter dan wij deden, de beelden dienen voor zichzelf te spreken en ze willen elke keer een originele invalshoek verzinnen. De laatste jaren heb ik nog wel 'op het oor' gezeten, dat wil zeggen: je souffleert dan de presentator, die in feite goede sier maakt met jouw kennis. Dat lijkt ondankbaar, maar zo werden er dankzij mij geen grote fouten gemaakt. Maar het was natuurlijk minder spectaculair dan dat je zelf voluit en urenlang in beeld komt. Ik ben ook uit de gratie sinds ik een stevige aanvaring met de tv-bazen heb gehad rond de inhuldiging van de Koning. Aan het hele historische en ceremoniële gedeelte van bepaalde zaken werd op tv nauwelijks aandacht besteed. Het was allemaal gefocust op de jurk van Máxima en of en wanneer ze weer een traan zou laten.”

Nacht en ontij

„Ik word voor Prinsjesdag nog wel

gevraagd om mijn zegje te doen bij RTV West, soms bij RTL 4 en Wakker Nederland, maar ik doe niet meer aan alles mee. Bij nacht en ontij naar Hilversum rijden om als deskundige iets te roepen in ruil voor een fles wijn, heb ik daar geen zin meer in. Vroeger werd je nog wel eens opgehaald door een chauffeur als je voor een tv-programma was uitgenodigd, maar die luxe is allang wegbezuinigd. Dus: nee. Ik wil het wel doen na vijf uur in de morgen voor de actuele ochtendprogramma's.”

Leken-commentaar

„Wel af en toe gelachen hoor, bij die uitzendingen. Weet je nog, die waxinelichtjeshouder-gooier op Prinsjesdag 2010? Astrid Kersseboom en ik gaven commentaar uit de studio bij paleis Noordeinde. Precies toen het waxinelichtje tegen de Gouden Koets aankwam, werd de verbinding verbroken. Bleek dat een politiebootje in de Hofvijver een tv-kabel kapot had gevaren. Astrid en ik waren ineens van de zender. Vervolgens moest Ferry Mingelen, de commentator die voor de politieke invalshoek vanuit de Tweede Kamer moest zorgen, ook voor het ceremoniële gedeelte het commentaar verzorgen. 'Ik geloof dat het prinses Irene was, die uit de Gouden Koets stapte', zei hij op een gegeven moment vertwijfeld. Maar dat was Martine van Loon-Labouchère, de grootmeesteres van de koningin. Irene is sinds mensenheugenis geen lid meer van het Koninklijk Huis!”

Interview van de week

Paspoort

Naam: Thijs van Leeuwen

Leeftijd: 70 jaar

Woonplaats: Leiden

Burgerlijke staat: getrouwd met Patricia Sek-

huis, zij heeft uit een

eerder huwelijk vier kinde-

ren en drie kleinkinderen

Opleiding: sociologie VU

Amsterdam

Beroep: gepensioneerd,

tot 2014 projectleider

Koninklijke Residentie in

Den Haag, commentator

bij tv-verslagen Prinsjes-

dag, Veteranendag en

Koninklijke begrafenissen,

auteur boeken over Prins-

jesdag en de Gouden

Koets

Maatschappelijk: vrijwilliger

bij het Prinsjesfestival

Den Haag, bestuurslid

Stichting Vrienden van de

Hooglandse Kerk en het

Leids Carillon Genoot-

schap

Het cachot in

„Bij sociëteit De Witte in Den Haag, waar ik lid van ben, heeft Jan Jaap van Weering (landelijk bekend etiquette-deskundige uit Leiden, red.) een speciale Trooping the Colour-tafel opgezet voor de jaarlijkse parade voor de Britse koningin Elisabeth. Laatst zijn we met een selecte groep daar naartoe geweest. Het viel me meteen op dat de nu 96-jarige prins Phillip, Elisabeth's echtgenoot, voor het eerst een hoge hoed op had in plaats van een warme, zware berenmuts. Zo heet was het. Vijf militairen vielen flauw van de hitte. Nou moet je weten dat die Engelsen heel spartaans zijn. Als je lid bent van de militaire garde, mag je, als je onwel voelt, niet zomaar op je knieën gaan. Je wordt geacht gewoon plat op je neus te vallen, alle risico's op een gebroken neus ten spijt. Er gaan verhalen dat, als ze flauwvallen, ze even het cachot ingaan. Want dan zullen ze de vorige dag wel gedronken hebben, of niet goed gegeten, dus is het hun eigen schuld.”

'Geneuzel'

„Sommige mensen zullen het allemaal wel 'geneuzel' vinden, waar ik mee bezig ben. Nederland is een a-militair landje – en dan bedoel ik niet zozeer 'anti', men redeneert meer zo van: daar staan ze weer in hun apenpakjes, doe alsjeblieft gewoon. Ik moet vaak uitleggen dat ik helemaal geen voorstander van oorlogen ben en ook niet in katzwijm val als ik soldaten zie. Maar we moeten de historische betekenis van uniformen niet onderschatten. Ze vertellen een belangrijk stuk van de vaderlandse geschiedenis. Een geschiedenis waar onze militairen reuze trots op zijn. Ons leger is de afgelopen jaren almaar uitgedund. Het ceremoniële tenue is voor zo'n organisatie dan een bindmiddel, het geeft identiteit aan de verschillende onderdelen.”